

Võlaõigusseaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seadus (uue tootevastutuse direktiivi ülevõtmine)

§ 1. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 217 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Käesoleva jao tähenduses loetakse tootjaks käesoleva seaduse § 1062¹ lõikes 1 nimetatud isikut ja toote importijat.“;

2) paragrahvi 1061 pealkirjas ja lõikes 1 asendatakse sõna „tootja“ sõnaga „ettevõtja“;

3) paragrahvi 1061 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui puudusega toode põhjustas asja hävimise või kahjustumise, vastutab ettevõtja seeläbi füüsilisele isikule tekitatud kahju eest, välja arvatud juhul, kui kannatanu kasutas hävinud või kahjustunud asja üksnes oma majandus- või kutsetegevuses.“;

4) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Ettevõtja vastutab füüsilise isiku poolt väljaspool majandus- või kutsetegevust kasutatavate andmete hävimise või kahjustumise eest.

(2²) Andmed käesoleva jao tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/868 Euroopa andmehalduse kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (andmehalduse määrus) (ELT L 152, 03.06.2022, lk 1–44) artikli 2 punktis 1 määratletud andmed.“;

5) paragrahvi 1061 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ettevõtja ei vastuta kahju eest, mis tekkis tootele endale, sealhulgas puudusega osa tõttu, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud kas selle toote tootja poolt või tootja kontrolli all.“;

6) paragrahvi 1061 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„(3¹) Toode on tootja kontrolli all seni, kuni tootja või tema loal kolmas isik:

1) integreerib, ühendab või tarnib toote osi, sealhulgas tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid või

2) muudab toodet.

(3²) Toode on tootja kontrolli all ka siis, kui tootja on suuteline ise või kolmanda isiku kaudu tarnima tarkvarauuendusi või tarkvara versioonitäiendeid.“;

7) paragrahvi 1061 lõikes 4 asendatakse sõna „tootja“ sõnaga „ettevõtja“;

8) paragrahvi 1061 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesolevas jaos sätestatut ei kohaldata:

1) vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara suhtes, mida arendatakse või tarnitakse väljaspool majandus- või kutsetegevust;

2) tuumaõnnetuse põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud Eestis ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.“;

9) paragrahv 1062 tunnistatakse kehtetuks;

10) seadust täiendatakse §-ga 1062¹ järgmises sõnastuses:

„§ 1062¹. Vastutavad ettevõtjad

(1) Puudusega tootest põhjustatud kahju eest vastutavad solidaarselt järgmised ettevõtjad:

1) puudusega toote tootja, kelleks käesoleva jao tähenduses on füüsiline või juriidiline isik, kes arendab toodet või valmistab või toodab selle või laseb toote projekteerida või valmistada või oma nime, kaubamärki või muid eritunnuseid tootele paigutades esitleb end selle tootjana või arendab toodet või valmistab või toodab selle oma tarbeks;

2) puudusega toote osa tootja, kui see osa on integreeritud tootesse või ühendatud tootega tootja kontrolli all ning põhjustab toote puuduse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud tootja vastutus hõlmab ka kogu kahju, mille põhjustab puudusega toote osa, kui see on integreeritud tootja kontrolli all olevasse tootesse või on sellega ühendatud.

(3) Tootjaks loetakse käesoleva jao tähenduses ka isikut, kes oluliselt muudab toodet väljaspool tootja kontrolli ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab selle kasutusele.

(4) Oluline muudatus käesoleva jao tähenduses on pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist tehtud tootemuudatus:

1) mida peetakse oluliseks Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormide kohaselt või

2) mis muudab toote algset toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see muudatus oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja mis seejuures muudab tootest tuleneva ohu iseloomu, tekitab uue ohu või tõstab riskitaset.

(5) Toote kasutusele võtmine käesoleva jao tähenduses on toote esmakordne tasu eest või tasuta kasutamine Euroopa Liidus majandus- või kutsetegevuse raames enne toote turule laskmist.

(6) Kui toote või selle osa tootja ei asu Euroopa Liidus, loetakse vastutavaks ettevõtjaks ka puudusega toote või selle osa importija või tootja volitatud esindaja.

(7) Kui importija või volitatud esindaja ei asu Euroopa Liidus, loetakse vastutavaks ettevõtjaks ka tellimuse täitmise teenuse osutaja.

(8) Tellimuse täitmise teenuse osutaja on füüsiline või juriidiline isik, kes pakub oma majandus- või kutsetegevuse raames vähemalt kahte järgmist teenust: talle mittekuuluva toote ladustamine, pakendamine, adresseerimine ja saatmine. Tellimuse täitmise teenuse osutajaks ei loeta isikut, kes osutab postiteenuseid või kaubaveoteenuseid.

(9) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või 6–7 nimetatud Euroopa Liidus asuvat ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha, vastutab puudusega tootest põhjustatud kahju eest toote levitaja, kui:

1) kannatanu taotleb, et levitaja annaks teavet käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või 6–7 nimetatud ettevõtja või isiku kohta, kes levitajale toote tarnis, ja

2) levitaja ei anna käesoleva lõike punktis 1 nimetatud teavet ühe kuu jooksul pärast asjaomase taotluse saamist.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 9 sätestatud kohaldatakse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1–102), artikli 3 punktis i määratletud digiplatvormi pakkuja suhtes, kes ei ole vastutav ettevõtja, kuid kes võimaldab tarbijal sõlmida kauplajaga toote suhtes lepingu sidevahendi abil, kui keskmine tarbija võis aru saada nii, et toodet pakub digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all olev isik.“;

11) paragrahvi 1063 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Tooteks käesoleva jao tähenduses loetakse iga vallasasja, isegi kui see on osa teisest vallasasjast või on saanud kinnisasja osaks, samuti elektrit, tarkvara, toorainet ja käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud digitaalset tootmisfaili.“;

12) paragrahvi 1063 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Digitaalne tootmisfail on vallasasja digiversioon või digimall, mis sisaldab vallasasja tootmiseks vajalikku funktsionaalset teavet, võimaldades masina või tööriista automaatset juhtimist.“;

(1²) Tootte osa on iga kehaline või mittekehaline ese, tooraine või seotud teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud.

(1³) Seotud teenus on digitaalne teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud nii, et selle puudumine takistaks tootel täita üht või mitut funktsiooni.

(1⁴) Toode on puudusega, kui see ei ole ohutu määral, mida isik on õigustatud ootama või mis on Euroopa Liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav.“;

13) paragrahvi 1063 lõike 2 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Toote puuduse hindamisel arvestatakse kõiki asjaolusid, eelkõige:“;

14) paragrahvi 1063 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) toote avalikkusele esitlemise viisi, toote omadusi, sealhulgas märgistust, disaini, tehnilisi omadusi ja koostist, ning pakendit ja kooste-, paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhendit;“;

15) paragrahvi 1063 lõiget 2 täiendatakse punktidega 4–9 järgmises sõnastuses:

„4) mõju, mida pärast turule laskmist või kasutusele võtmist avaldab tootele selle õpivõime või võime omandada uusi funktsioone;

5) mõistlikult eeldatavat mõju, mida tootele avaldavad muud tooted, mille puhul võib eeldada, et neid kasutatakse koos asjaomase tootega, sealhulgas ühendatuna;

6) asjakohaseid tooteohutusnõudeid, sealhulgas küberturvalisuse nõudeid;

7) pädeva asutuse või käesoleva seaduse §-s 1062¹ nimetatud ettevõtja otsust toode tagasi nõuda või muud tooteohutusosalast sekkumist;

8) selle kasutajarühma vajadusi, kellele toode on mõeldud;

9) toote eesmärgile vastavust, kui toote eesmärk on kahju ennetada ja toode ei täida seda eesmärki.“;

16) paragrahvi 1063 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kui tootja säilitab pärast käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 nimetatud toote turule laskmise aega toote üle kontrolli, arvestatakse toote puuduse hindamisel aega, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all.“;

17) paragrahvi 1064 pealkirjas ja lõike 1 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõna „Tootja“ sõnaga „Ettevõtja“;

18) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„1) ta ei ole toote tootja või importijana toodet turule lasknud või kasutusele võtnud;“;

19) paragrahvi 1064 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:
„1¹) ta ei ole toote levitajana teinud toodet turul kättesaadavaks;“;

20) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„2) on tõenäoline, et tootja poolt toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või levitaja poolt toote turul kättesaadavaks tegemise ajal ei olnud tootel kahju põhjustanud puudust või et see puudus tekkis hiljem;“;

21) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 3 tunnistatakse kehtetuks;

22) paragrahvi 1064 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„5) toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või ajal, mil toode oli tootja kontrolli all, ei saanud puudust tollaste teaduslike ja tehniliste teadmiste taseme järgi avastada.“;

23) paragrahvi 1064 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Toote osa tootja ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et toote puudus on tingitud selle toote konstruktsioonist, millesse toote osa on integreeritud, või toote tootja antud juhiseist.“;

24) paragrahvi 1064 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:
„(2¹) Isik, kes toodet oluliselt muudab, ei vastuta kahju eest, kui ta tõendab, et kahju põhjustanud puudus on seotud toote osaga, mida muutmine ei mõjutanud.

(2²) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud ei kohaldata, kui toote puuduse põhjuseks on järgmine tootja kontrolli all olev asjaolu:

- 1) seotud teenus;
- 2) tarkvara, sealhulgas tarkvarauuendus või tarkvara versioonitäiend;
- 3) toote ohutuse tagamiseks vajaliku tarkvarauuenduse või tarkvara versioonitäiendi puudumine;
- 4) toote oluline muudatus.“;

25) paragrahvi 1064 lõikes 3 asendatakse sõna „Tootja“ sõnaga „Ettevõtja“;

26) paragrahvi 1064 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Ettevõtja vastutust võib vähendada, kui kahju põhjustas nii toote puudus kui ka kannatanu süü või sellise isiku süü, kelle eest kannatanu vastutab.“;

27) paragrahvi 1065 tekst loetakse lõikeks 1;

28) paragrahvi 1065 täiendatakse lõigetega 2–5 järgmises sõnastuses:
„(2) Toote puudust eeldatakse, kui:
1) ettevõtja ei esita tõendeid § 1065¹ lõikes 1 sätestatu kohaselt;
2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toode ei vasta Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnõuetele, mille eesmärk on kaitsta kannatanut kahju eest, või
3) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et kahju põhjustas toote ilmne rike mõistlikult eeldatava kasutamise ajal või tavatingimustes.

(3) Põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel eeldatakse, kui on leidnud kinnitust, et toode on puudusega ja tekkinud kahju on selline, mida niisugune puudus tavaliselt põhjustab.

(4) Toote puudust või põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel või mõlemat eeldatakse, kui olenemata tõendite esitamisest §-s 1065¹ sätestatu kohaselt ja kõiki juhtumi asjaolusid arvestades:

- 1) on kannatanul ülemääraseid raskusi toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema tõendamisega, eelkõige tehnilise või teadusliku keerukuse tõttu, ning
- 2) kannatanu esitab asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et toote puuduse või põhjusliku seose või mõlema esinemine on tõenäoline.

(5) Ettevõtjal on õigus lõigetes 2–4 sätestatud eeldus ümber lükata.“;

29) seadust täiendatakse paragrahviga 1065¹ järgmises sõnastuses:

„§ 1065¹. Tõendite esitamine

(1) Kohus nõuab kannatanu taotlusel ettevõtjalt tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui kannatanu on oma väiteid nõude olemasolu kohta põhistanud.

(2) Kohus nõuab ettevõtja taotlusel kannatanult tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite esitamist, kui ettevõtja on oma väiteid nõude puudumise kohta põhistanud.

(3) Kohus hindab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul tõendi esitamise vajalikkust ja proportsionaalsust. Seejuures arvestab kohus nii poolte kui ka kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige seoses konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuse kaitsega.

(4) Kui ettevõtjalt nõutakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul ärisaladuse või väidetava ärisaladuse avaldamist, võib kohus poolte põhjendatud taotluse alusel või omal algatusel rakendada meetmeid, mis on vajalikud ärisaladuse kaitsmiseks.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhul võib kohus teise poole põhjendatud taotluse alusel või omal algatusel nõuda, et tõendid esitataks kergesti kättesaadaval ja mõistetaval viisil, kui see on tõendi esitaja kulusid ja pingutusi arvestades proportsionaalne.“;

30) paragrahvi 1066 lõikes 1 asendatakse sõna „tootja“ sõnadega „vastutava ettevõtja“;

31) paragrahvi 1066 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud, lõpeb käesolevas jaos sätestatud tulenevate nõuete esitamise õigus kümne aasta möödumisel kahju põhjustanud toote turule laskmise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi. Oluliselt muudetud toote puhul lähtutakse selle turul kättesaadavaks tegemise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast.“;

32) paragrahvi 1066 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud, lõpeb kannatanule kehavigastuse või tervisekahjustuse tekitamisest tulenevate nõuete esitamise õigus 25 aasta möödumisel kahju põhjustanud toote turule laskmise või kasutusele võtmise päevale järgnevast päevast, välja arvatud juhul, kui selleks ajaks on kohtusse esitatud hagi. Eelnimetatu kehtib juhul, kui kannatanu ei saanud esitada hagi lõikes 2 sätestatud tähtajal seetõttu, et talle ei olnud kehavigastus või tervisekahjustus teada ega pidanud teada olema.“;

33) paragrahvi 1066 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „lõikes 2“ tekstiosaga „lõigetes 2 ja 2¹“;

34) paragrahv 1067 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Tühine on kokkulepe, millega piiratakse ettevõtja käesolevas jaos sätestatud vastutust kannatanu ees või see välistatakse.“;

35) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (ELT L 218, 13.08.2008, lk 82–128).“.

§ 2. Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise

Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 22 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Võlaõigusseaduse 53. peatüki 3. jaos sätestatud kohaldatakse üksnes toote suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud 9. detsembril 2026 või hiljem. Enne 9. detsembril 2026 turule lastud või kasutusele võetud toote suhtes kohaldatakse sel ajal kehtinud seadust.“;

2) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga järgmises sõnastuses:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/2853, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ (ELT L 218, 13.08.2008, lk 82–128).“.

§ 3. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 9. detsembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, __.__.2026

Algatab Vabariigi Valitsus __.__.2026

(allkirjastatud digitaalselt)